

Vyjádření předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta

Není neobvyklé, že u soudu probíhající spory o děti jsou doprovázeny nevraživostí, naschválou, emocemi či přinejmenším napjatými vztahy mezi rodiči. Případ nezletilé Alexie, jež si v posledních týdnech vysloužil pozornost médií a o němž bohužel je veřejnost informována poněkud tendenčním způsobem, byl však extrémní vyhoceností vztahů mezi rodiči skutečně mimořádný. Jeho významným rysem, který do značné míry determinoval konečné soudní rozhodnutí, bylo trvalé, soustavné a dlouhodobé bránění matky otci ve styku s dcerou. Otec přijížděl z Prešova na Slovensku až do Brna stovky kilometrů pravidelně podle soudem stanovených termínů, matka se ovšem zapírala a nezletilou přímo proti otci naváděla; v tomto směru byla dcera matkou dlouhodobě negativně ovlivňována. Vyplývá to nejen z obsahu spisu, ale také ze znaleckých posudků, jimiž soud prvního stupně řádně provedl dokazování a znalkyně vyslechla. Znalecký posudek z oboru psychologie konstatoval u dítěte přímo tzv. syndrom zavřezného rodiče, vzniklý v důsledku zvláště závažného porušení rodičovských povinností. To představuje podle zákona samostatný typ rodičovské nezpůsobilosti a musí mít za následek svěření dítěte do výchovy druhému z rodičů. Podle § 889 občanského zákoníku bránění styku dítěte s druhým z rodičů představuje nutnost nového rozhodnutí o výchově. Vůči matce byl dlouhou dobu bezúspěšně veden výkon rozhodnutí ukládáním pokut, neboť odmítala respektovat pravomocnou úpravu styku nezletilé s otcem. Byla jí uložena pokuta 10 000 Kč a navrhovány byly dokonce pokuty 30 000 nebo 50 000 Kč, o čemž je v odvolacím řízení rozhodováno samostatně.

Rozhodnutí krajského soudu ve věci výchovy nezletilé Alexie nemohlo být nepředvídatelné již jen proto, že stejným způsobem rozhodl soud prvního stupně. Matka si proti rozsudku okresního soudu podala odvolání, aniž by je řádně odůvodnila, učinila tak po výzvě soudu až den před konáním jednání odvolacího soudu. K jednání krajského soudu se nedostavila.

Nezletilá Alexia byla v řízení slyšena zprostředkovaně orgánem sociální péče a k jejímu slyšení před odvolacím soudem nebylo (zcela výjimečně) přistoupeno pro nadbytečnost a zřejmou nepřínosnost tohoto úkonu, neboť znalkyně jednoznačně konstatovala dlouhodobé a systematické zpracovávání dcery matkou proti otci, v důsledku čehož projevuje přání „*zůstat u maminky, neboť tatínek je zlý*“. Ze znaleckého posudku oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie ovšem vyplývá, že otec je zcela harmonická a vyrovnaná osobnost bez známek patologie, bez známek poruchy osobnosti či psychotického onemocnění, výchovně zcela způsobilý, mírný člověk, bez známek agrese nebo jakékoliv sexuální úchytky. Otec byl již dříve velmi podrobně vyšetřován v rámci trestního řízení, když byl matkou obviněn ze sexuálního zneužívání dcery. Po dobu šesti měsíců byl stíhán vazebně, čímž se mu zcela rozpadl osobní život, byl propuštěn ze zaměstnání, zhoršilo se mu zdraví aj. Obvinění se ukázala jako lživá, trestní stíhání bylo zastaveno, nicméně navždy už zůstalo otci jakési stigma, které si ze soužití s matkou dítěte odnesl. Otec obnovil soužití s bývalou manželkou, učitelkou mateřské školy, jež je dobře hodnocena a podporuje snahu otce přijmout nezletilou do rodiny.

V rámci ústních odvolacích jednání otec vždy působil hodnověrně a jeho životní projekt, kterým je péče o dceru, byl přesvědčivý. Otec má o nezletilou nepředstíraný zájem a v duchu znaleckého posudku se snaží s dcerou opětovně navázat vztah, který byl nepřírozeným způsobem v důsledku vadného působení matky zpřetrhán. To prokázal a prokazuje neustálým (zatím neúspěšným) dojížděním do místa bydliště dcery i do krizového centra, kde by se měl asistovaný styk uskutečnit, nákupem dárek pro dceru, komunikací a korespondencí s ní a citlivým přístupem přesně podle rad odborníků.

Naopak matka má podle názoru znalců rysy nevyrovnané osobnosti, se sklony k impulzivité, prchlivosti, je z rodičů tou méně kompetentní osobou, zejména proto, že způsobila vážné odci-

zení nezletilé od otce nemístnými pomluvami a smyšlenými obviněními otce. Znalkyně navrhly, aby komunikace rodičů s dítětem do budoucna probíhala prostřednictvím odborníka na rodinné styky. I proto bylo rozhodnuto o svěření dítěte nejprve do krizového centra, kde by měla prostřednictvím řízeného styku obnovit svůj vztah s otcem, a následně bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o svěření dcery do výchovy otci od 1.7.2020.

Veškeré další důvody rozhodnutí krajského soudu plynou z odůvodnění rozsudku, jež je souběžně v anonymizované verzi zveřejněn na webových stránkách soudu.